

Afdeling
**Radiotherapie
Oncologie**

INFORMATIE VOOR DE PATIËNT

Bestraling van de longen

Inhoud

Voorwoord	3
1. De CT-simulatie	4
2. De bestraling	6
3. Mogelijke nevenwerkingen en advies	7
3.1 Vermoeidheid	7
3.2 Hoesten	7
3.3 Sliklast	8
3.4 Moeilijke doorgang van de voeding	9
3.5 Huidreactie	9
4. Nazorg	10
5. Persoonlijke nota's en vragen	11
6. Contactgegevens	12

Voorwoord

Binnenkort wordt u verwacht op de afdeling Radiotherapie voor uw eerste bestralingsbehandeling.

Radiotherapie is vaak slechts een onderdeel van de totale behandeling van longkanker. Andere behandelingen kunnen een operatie, chemotherapie of een combinatie van deze behandelingen zijn. De keuze van de behandeling is afhankelijk van het type gezwel en de mate van uitgebreidheid. De longarts heeft bij u de diagnose van longkanker gesteld en u verwezen naar de afdeling Radiotherapie voor een bestralingsbehandeling. De radiotherapeut-oncoloog bepaalt op welke manier de tumor het best bestraald kan worden. In deze brochure kunt u lezen hoe de behandeling verloopt en vindt u nuttige tips en adviezen om mogelijke bijwerkingen, veroorzaakt door de bestraling, te voorkomen of te behandelen. De informatie is algemeen van aard; wat we beschrijven geldt voor de meerderheid van de patiënten. Uw individuele situatie kan daar in een aantal opzichten van afwijken. Uiteraard is deze folder slechts een hulpmiddel. Het persoonlijk overleg met uw arts en met de andere medewerkers van het behandelend team blijft belangrijk.

Graag beantwoorden wij tijdens uw behandeling uw vragen en willen wij u met persoonlijke adviezen bijstaan.

De medewerkers van de afdeling Radiotherapie

1. De CT-simulatie

- De CT-simulatie gebeurt met of zonder toediening van contrastvloeistof volgens voorschrift van de arts.
- In geval van contrasttoediening, hoeft u **NIET** nuchter te zijn; wij raden echter wel een licht verteerbare maaltijd en water aan om mogelijke ongemakken te voorkomen.
- U wordt door de verpleegkundig technoloog in een comfortabele houding (ruglig) op de CT tafel gepositioneerd.
- Bij een bestraling van de bovenkwab, van de rechter of de linker long, wordt er soms een hoofdmasker gemaakt. De bestraling van de long moet heel nauwkeurig gebeuren. Daarbij is het dus van groot belang dat u stil blijft liggen en u steeds in dezelfde houding ligt. Dit is niet makkelijk voor u. Daarom wordt er voor u een hoofdmasker op maat gemaakt. Dit is een kunststof afdruk van uw hoofd.
  - Het maken van een hoofdmasker is niet pijnlijk en duurt ongeveer 10 tot 15 minuten.
  - Het hoofdmasker heeft dus geen beschermingsfunctie, wat veel mensen ten onrechte denken.
  - Tijdens het positioneren op de CT-tafel wordt er gevraagd uw bril, oorringen, pruik en dergelijke te verwijderen. Er wordt een gepast kussen onder uw hoofd gelegd zodat u comfortabel ligt.
  - Het materiaal van het masker wordt soepel gemaakt door het op te warmen. Nadien wordt het over uw hoofd gelegd en vastgeklikt aan de behandelingstafel.
  - Bij aanvang is het hoofdmasker eventjes warm maar dit verdwijnt snel bij het uitharden van het masker. Het masker neemt dan de volledige vorm van uw hoofd aan. U kan er vrij door ademen en kijken, maar niet bewegen. Gedurende het hele proces is er steeds iemand bij u in de buurt.

- Vervolgens wordt de CT-simulatie genomen en worden er kleine kruisjes op het masker gekleefd en na ongeveer 10 minuten wordt het hoofdmasker verwijderd.

- Bij bestraling van de andere lokalisaties in de long ligt u in ruglig met de armen naar boven.

- Vervolgens wordt de CT genomen (al dan niet met contrastvloeistof) en indien er een hoofdmasker is gemaakt, wordt dit na 10 minuten verwijderd na het kleven van de kruisjes op het masker.
- Indien er nog verdere onderzoeken vereist zijn, wordt dit met u besproken.

- Bij bepaalde indicaties worden er eerst ademhalingsdetectoren op uw huid gekleefd en wordt vervolgens CT-scan genomen.
- Als er een gecombineerde behandeling met chemotherapie nodig is, wordt dit met u overlopen en krijgt u de afspraken mee voor de chemobehandeling indien dit voor u van toepassing zou zijn.

2. De bestraling

- Bij een gecombineerde behandeling (bestraling en chemotherapie), moet de chemo op dag één volledig ingelopen zijn alvorens de bestraling kan starten.
- De verpleegkundig technoloog zal u vragen in ruglig op de behandelingstafel plaats te nemen. U zal elke dag op identieke wijze gepositioneerd worden op de behandelingstafel.
- Bij bestraling met hoofdmasker:
  - Verwijderen van haarspelden, bril, gehoor-apparaten of pruik.
  - De verpleegkundig technoloog zal uw persoonlijk hoofdmasker aanbrengen. Dit masker zal gedurende de volledige behandeling op de afdeling bewaard worden.
- De juiste positionering wordt dagelijks gecontroleerd door middel van beeldvorming.
- Wekelijks zal de verpleegkundig technoloog u naar de ernst van uw nevenwerkingen vragen en deze noteren in uw medisch dossier zodat dat dit van dichtbij opgevolgd kan worden. Voorbeelden hiervan zijn eventuele pijn, problemen met ademhaling... Eénmaal in de week wordt uw lichaamsgewicht gecontroleerd en genoteerd in uw dossier.

3. Mogelijke nevenwerkingen en advies

3.1 Vermoeidheid

- Radiotherapie geeft afvalstoffen af die door het lichaam moeten verwerkt worden. Het herstel van gezond weefsel dat slechts gedeeltelijk is bestraald en het verwijderen van vernietigde kankercellen kost het lichaam extra energie. Hierdoor kunnen patiënten tijdens hun behandeling last hebben van vermoeidheid. Daarbij dienen gezonde lichaamscellen die bestraald zijn de toegebrachte schade terug te herstellen en zijn er nog verschillende andere factoren waardoor vermoeidheid kan optreden zoals het dagelijks heen en weer reizen naar onze afdeling, de spanningen vanwege de ziekte, de onzekerheid...
- Advies: door een aangepast levensritme, gezonde voeding en voldoende water te drinken kan men deze klachten beperken.

3.2 Hoesten

- Bij bestraling op een groot deel van de long kan het zijn dat u meer dient te hoesten en last heeft van slijmvorming. Dit komt omdat de long door de bestraling wordt geprikkeld en als afweer slijm gaat produceren dat vervolgens moet opgehoest worden.
- Advies: verminder stoffen in de lucht die uw luchtwegen kunnen prikkelen:
  - Zorg voor zo weinig mogelijk stof in uw omgeving.
  - Vermijd spuitbussen zoals haarspray, deodorant, luchtverfrissers...
  - Stop met roken en vraag ook de andere mensen in uw aanwezigheid niet meer te roken.
  - Vermijd het gebruik van poeders (make-up, talkpoeder...).

- Als u veel last heeft van slijmen of fluïmen:
  - Bij overdreven slijmvorming kan u de mond spoelen met donker bier, kamillethee of Kamillosan (verkrijgbaar bij de apotheek), bosbessensap.
  - Koolzuurhoudende dranken zoals spuitwater en frisdranken kunnen verfrissend werken. (let wel: koolzuur kan soms ook prikkelend werken!)
  - Melk kan hinderlijke slijmvorming veroorzaken. Dit kan u vermijden door na de melk een beetje water te drinken of door wat honing door de melk te roeren.
  - Pap, vla, zure melkproducten (zoals yoghurt, karnemelk, platte kaas), lactosearme producten en sojaproducten veroorzaken minder slijmvorming.
  - Zorg voor een vochtige omgevingslucht waardoor u de fluïmen gemakkelijker kan ophoesten. Zorg voor luchtbevochtigers in uw huis of zet een kommetje water op de verwarming.
  - Haal regelmatig diep adem. Tracht na elke diepe ademhaling te hoesten. Op deze manier worden de longen beter gezuiverd van slijmen, zeker als er vochtige lucht wordt ingeademd.
  - Vraag eventueel aan de arts een geneesmiddel om de hoest te verlichten. Neem uitsluitend medicatie volgens voorschrift.

3.3 Sliklast

- Door de bestraling is slokdarmirritatie mogelijk. Dat uit zich doordat de patiënt last ondervindt bij het slikken (medische term: dysfagie).
- Advies:
  - Medicatie die een pijnstillend effect heeft op het geïrriteerde slijmvlies (Syngel®).
  - Voedingsadvies door de diëtiste.
  - Pijnstilling voorgeschreven door de arts.

3.4 Moeilijke doorgang van de voeding

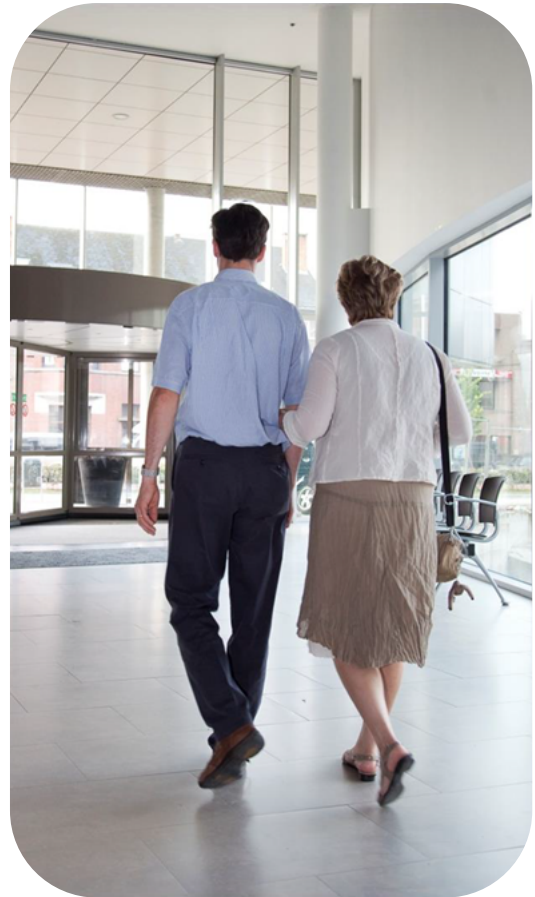
- We kunnen meestal niet vermijden dat de slokdarm ook een deel bestraling krijgt. Hierdoor kunt u moeite krijgen met eten.
- Advies:
  - Aangepast voedingsadvies door de diëtiste.
  - Medicatie voorgeschreven door de arts.

3.5 Huidreactie

- U mag zich gewoon wassen of douchen tijdens de bestralingsbehandeling. Het is wel aangeraden om wat voorzichtiger met de huid in het bestraalde gebied om te gaan.
- Adviezen:
  - Gebruik Avène Xeracalm AD douche olie® (niet schuimend; dit wordt u meegegeven tijdens uw 1e bestraling) in het bestraalde gebied.
  - Dep de huid in het bestraalde gebied voorzichtig droog, niet wrijven.
  - Gebruik Avène Xeracalm AD crème® om de huid te beschermen en te hydrateren (indien voorgeschreven).
  - Vermijd knellende kleding ter hoogte van het bestralingsgebied. Het dragen van katoenen kleding is aangeraden, bij voorkeur geen synthetische kleding.
  - Kleef geen pleisters op de bestraalde huid.
  - Vermijd direct zonlicht en bedek de bestraalde huid.

4. Nazorg

- Controle bij radiotherapeut na 6 weken.
- Afspraken omtrent bewaren bestralingsmasker: bij het einde van uw behandeling krijgt u het bestralingsmasker mee naar huis. Dit dient nog een jaar bewaard te worden. Mocht nog een verdere behandeling in de toekomst nodig zijn, kan het opnieuw gebruikt worden.

Radiotherapie

Diensthooft: Dr. Bral

Radiotherapeuten-oncologen: Dr. Roelstraete, Dr. Vancleef,
Dr. Engels

Hoofdverpleegkundige: Vandamme Kathleen

Adjunct-hoofdverpleegkundige: Vermeersch Laura

Contactgegevens van onze dienst vindt u aan de achterkant van de informatiebrochure.

6. Contactgegevens

Campus Aalst

Moorselbaan 164 - 9300 Aalst

Secretariaat

Tel: 053/72.44.79 – Fax: 053/72.44.19

Radiotherapie-onco.aalst@olvz-aalst.be

Sociaal verpleegkundige/maatschappelijk werkster: 053/72.40.15

Bestralingstoestellen

- Versato (wachtzaal 8, blok F-1): 053/72.44.07
- Versa (wachtzaal 9, blok F-1): 053/72.42.46
- Novalis (wachtzaal 6, blok F-1): 053/72.87.13
- Unique (wachtzaal 7, blok F-1): 053/72.44.78

CT-simulator

- Wachtzaal 5, F-1 blok: 053/72.43.30

Disclaimer

De informatie in deze brochure is van algemene aard en is bedoeld om u een globaal beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In iedere situatie, en dus ook de uwe, kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze brochure vervangt dus niet de informatie die u van uw behandelend arts reeds kreeg en die rekening houdt met uw specifieke toestand. Zijn er na het lezen van deze brochure nog vragen schrijf deze eventueel op en bespreek ze in ieder geval met uw behandelend arts.

Versie 4/04/2023

Goedgekeurd door dr. Samuel Bral